

Pamflet

Núm. 13 (2.ª època)

SURT EL DISSABTE

Barcelona, 4 d'abril del 1936

El nacionalisme cent per cent

¿Què és això tan estrany que hom ha inventat d'ara del quocient de nacionalisme? De tant en tant els homes, sense solta ni volta, agafem tics; i sense solta és el de marcar per índexs el grau de fervor nacionalista.

S'és o no s'és nacionalista. En estricta doctrina liberal tothom té el dret d'opinar i inclús de contradir la voluntat i les necessitats col·lectives. Un català pot renegar de la seva pàtria, domiciliar-se i naturalitzar-se en altre país, incitar-ne la mentalitat i simular o estrafer-ne el seu deix verbal. El que ja no hi ha tant de dret és, en posició intel·ligent i lleial, falsificar les idees i sentiments, ocultar sota un nom específic la intenció i la voluntat que el contradiu.

Repetim-ho: s'és o no s'és nacionalista. Però qui s'ho declari cal que estigui disposat a acceptar-ne totes les conseqüències.

El nacionalisme no permet fraccionaments. Hom pot concebre Catalunya com una Nació i parlar dels seus drets i dels seus deures. Pot negar-se-li tal qualitat. Pobles enters, els espanyols, la neguen; llargues temporades, el poble català l'ha desconeiguda. El que no es pot fer, que està per damunt de tot sentit lògic, és idear-la com una fracció de Nació, 20 per cent, 50 per cent, o 90 per cent. Tal concepte és una ximpleria.

I, no obstant, aquesta ximpleria és de moda ara. ¿Com, si no fos així, hom parlaria d'un nacionalisme cent per cent, la qual cosa vol dir que existeixen centenars de modalitats que no hi arriben?

La realitat del fet és que hi ha molta gent que no és nacionalista i vol anomenar-se'n. Es usada perquè és, ara, a Catalunya, la paraula màgica que dona glòria i profit.

Però qui no arriba a concebre la plena nacionalitat de Catalunya no és nacionalista. El que no és més que el 30 per cent o el 70 ó el 90 ó el 99 és de veritat antinacionalista. La fracció que li manca anulla per complet la que vol inscriure en la cèdula política.

Tot això perjudica el nacionalisme i l'alliberació pàtria. En els conflictes de llibertat la posició indecisa enforteix sempre l'enemic. Qui en part o partida dona la raó a qui oprimeix és un opressor més. No hi ha pas termes mitjos: la llibertat, la donem o la neguem; la posició eclèctica és una ficció o una deserció, segons els casos.

Entenem-nos d'una vegada i per a entendre'ns parlem tots clar i català: aquests nacionalistes fragmentaris, en unitat, no són més que regionalistes. Per a ells, Catalunya és una regió; amb característiques més o menys accentuades, molt atenedibles com a cosa pintoresca, però que no acusen una personalitat nacional, i per tant, Catalunya no té dret

a la llibertat, que és condició eficient i inegligible de la personalitat.

Nosaltres comprenem perfectament la situació mental de molta gent. No en va hem passat més de dos segles supeditats per complet, perseguida i abolida tota manifestació peculiar. L'abandó ab-

solut de la llengua catalana per part de l'element intel·lectual cria un séc en llur esperit, que amb l'extensió de la cultura popular s'encomanà a altres estaments perquè no tingué més mitjà per a assolir-la que la llengua espanyola. Això determinà un afebliment de la nos-

tra dignitat nacional. L'intel·lectual i poble s'avesaren a admirar la cultura espanyola. La contribució que els primers volien aportar-hi era poc reeixida; l'esforç que suposava el bilingüisme malaurava les grans concepcions i creava un grau d'inferioritat. D'això deriva aquesta admiració que molts catalans senten per l'orador espanyol: excel·leix en un estre d'expressió en el qual ell només pot esperarçar-lo defectuosament o amb mediocritat discreta.

Però aquests que es troben en aquesta situació pejorativa que continua l'estat d'ànim de cinquanta anys enrera, no serveixen per a definir el moment polític, ni estan a to dels dalers de la Catalunya actual. I per això, avui reviscolen el federalisme com si fos una novetat i des dels temps que Pi i Margall el concebé i estructurà no hagués plogut molt i el món no fos tot un altre.

Nosaltres no tenim espai per a especular ara sobre el federalisme. Hi insistirem un altre dia. El que sí direm és que el propi Pi i Margall, davant del desvetllament de Catalunya, que en comprovà l'inici d'esplendidesa en les darreries de la seva vida, transformava la doctrina federal en confederal, que és la que propugnà i practicà Francesc Macià.

Federalisme o confederalisme no poden ara ésser doctrina, sinó una pràctica. Són una solució, no una resolució, ni molt menys un principi. Podem avenir-nos-hi per a regular una convivència, però no per a determinar una consciència. Insistir de nou en els propòsits de l'altra República espanyola significa retardar el ritme polític vora setanta anys. Els fets socials o polítics poden repetir-se, però mai no són els mateixos; en cada època prenen el seu caire particular i la inadaptació determina la ineficàcia. Quan les nacionalitats peninsulars vivien somortes, Pi i Margall podia, pel mitjà del federalisme doctrinari, maldar per a desvetllar-ne l'esperit. Quan, com a Catalunya, d'una manera biològica s'han repersonalitzat i creen una cultura i una voluntat específica i persistent, la part dogmàtica del federalisme ha perdut tot el valor i només com a solució de concòrdia la seva pràctica pot servir com a punt de discussió i referència, molt esmenat i en el que es refereix a nosaltres, catalans, arribar a una concepció confederal. Mai, però, no ha de servir de mística a un partit que, segons els seus acords i les veus més autoritzades, és francament nacionalista.

Procurem que les possibilitats del moment no ens malmetin els drets perennes que hem reconquistat moralment amb cinquanta anys de recatalanització; és massa freqüent en la vida que els mitjans corrompin els termes per a deixar-nos pervertir novament.

CASANOVES

Joan Casanoves... Quin ton d'humanitat s'arredosa en ell!... Té la presència de les grans solemnitats. Persona, posat, verb, agafa l'èmfasi d'un esdeveniment. Figura de tribú popular, és la Revolució amb totes les virtuts i tots els pecats: set de justícia baladrera, passió incontinuada. Però, sobretot, cremor de cor humà.